

Dyslexiebeleid

Lorentz Casimir Lyceum

Colofon

Vastgesteld door directie: juni 2022

Vastgesteld door MR: 11 juli 2022

1. Inleiding

Het Lorentz Casimir Lyceum daagt in een veilige en stimulerende omgeving leerlingen uit hun talenten maximaal te ontplooiën en geeft hun de mogelijkheid hierin te excelleren. Het Lorentz Casimir Lyceum wil een lerende organisatie zijn, waar leerlingen begeleiding en waar nodig extra ondersteuning krijgen, die hen optimaal in staat stellen een diploma te behalen. De begeleiding van leerlingen met dyslexie is op het Lorentz Casimir Lyceum vastgelegd in onderstaand dyslexiebeleid.

2. Definitie van dyslexie

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau (Stichting Dyslexie Nederland, 2008). Dyslexie is een complex taalprobleem en uit zich vooral in problemen met lezen en/of spellen. Dyslectici nemen informatie vaak langzamer in zich op dan anderen. Dyslexie heeft niets te maken met intelligentie.

3. Dyslexieverklaring

Een dyslexieverklaring wordt afgegeven door een in Nederland geregistreerd psycholoog of orthopedagoog. Soms krijgen leerlingen al op de basisschool een dyslexieverklaring, maar het komt ook voor dat dyslexie pas in het voortgezet onderwijs vastgesteld wordt. Het is belangrijk dat ook dyslectische leerlingen het onderwijs kunnen volgen dat bij hen past, zodat afstroom naar een lagere vorm van onderwijs wordt voorkomen. Leerlingen met dyslexie in het voortgezet onderwijs krijgen daarom begeleiding en komen in aanmerking voor bijzondere faciliteiten.

4. Faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring

Op het Lorentz Casimir Lyceum zijn de volgende faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring:

- **Tijdverlenging (20% van de tijd) voor toetsen en overhoringen en tijdens het centraal schriftelijk (30 minuten).**
Dit kan in het lesrooster op twee manieren geregeld zijn: een toets duurt maximaal 35 minuten, zodat leerlingen met verlenging 45 minuten kunnen werken of de toets duurt 45 minuten waarvan de leerling minder opgaven maakt (bovenaan de toets of overhoring staat aangegeven welke opdracht(en) de leerling niet hoeft te maken). Tijdens toetsweken zitten de leerlingen die recht hebben op verlenging in een apart lokaal en maken zij de hele toets. Tijdens het centraal examen zitten de leerlingen in de examenzaal. Een leerling met recht op tijdverlenging gebruikt de extra tijd voor het nauwkeurig lezen van de opdracht, het maken van de opdracht en het controleren van het gemaakte werk. De tijd wordt niet gebruikt om geschrapte vragen alsnog (deels) te maken. De faciliteit tijdverlenging geldt ook voor leerlingen met dyscalculie bij het maken van rekenopgaven.
- **Toetsen of overhoringen worden aangeboden in lettertype Arial 12.**
- **Auditieve ondersteuning (Kurzweil) van proefwerken is mogelijk op advies van een extern deskundige.** De leerling geeft bij het RT-team aan voor welke vakken auditieve ondersteuning nodig is. De leerling oefent eerst met het programma Kurzweil, daarna worden afspraken door de ondersteuningscoördinator vastgelegd. De leerling vraagt zelfstandig proefwerken met auditieve ondersteuning aan via mijn.lcl.nl.

- Bij de moderne vreemde talen wordt per periode één keer de mogelijkheid gegeven voor een mondelinge overhoring. De leerling overlegt hiervoor met de docent.
- Spelfouten die veroorzaakt worden door de dyslexie, worden volgens afspraak met de sectie, waar mogelijk aangepast beoordeeld. Dit geldt niet voor het centraal examen.
- Het gebruik van een laptop wordt in bepaalde gevallen toegestaan.
- De leerlingen krijgen vanaf de brugklas een dyslexiecoach toegewezen.

Als een leerling bijzondere faciliteiten bij het CSE (Centraal Schriftelijk Eindexamen) nodig heeft, kunnen deze verstrekt worden als er een officiële dyslexieverklaring voorligt. De geboden faciliteiten worden gemeld bij de inspectie.

5. Het signaleren van leerproblemen in de brugklas

De overgang van de basisschool naar de brugklas is voor veel leerlingen een grote stap. In het voortgezet onderwijs krijgen ze te maken met nieuwe vakken, waaronder meerdere vreemde talen. Leerlingen moeten veel nieuwe woorden tegelijk leren, krijgen huiswerk en moeten presteren onder tijdsdruk. Leerlingen met een dyslexieverklaring krijgen dan ook vanaf het begin van het schooljaar extra begeleiding in de vorm van remedial teaching (RT).

Niet alle leerlingen met lees- en/of spellingproblemen zijn dyslectisch. Aan het begin van het schooljaar wordt gekeken welke leerlingen extra ondersteuning zouden kunnen gebruiken. Als blijkt dat een leerling moeilijkheden heeft bij een of meerdere onderdelen van de taal, wordt er contact opgenomen met de ouders. Er worden hulplessen of RT-lessen in kleine groepjes gegeven. In de brugklas krijgen alle leerlingen extra lessen rekenen en taal.

Als het vermoeden van dyslexie of dyscalculie rijst, neemt een lid van het RT-team contact op met de ouders. Er kan besloten worden nog geen verdere stappen te ondernemen, maar de betreffende leerling wel extra in de gaten te houden. Als specialistische hulp nodig is, wordt naar een extern deskundige verwezen. Een onderzoeksbureau kan het probleem verder in kaart brengen en een eventueel leerprobleem vaststellen.

Het kan voorkomen dat zich in hogere leerjaren bij een leerling problemen voordoen die op dyslexie of dyscalculie kunnen wijzen. In overleg met de jaarlaagcoördinator, mentor, vakdocent en ouders wordt de leerling verwezen naar het RT-team of naar een extern onderzoeksbureau.

6. Dyslexiecoach

De dyslexiecoach coacht leerlingen en overlegt met docenten. De coach bepaalt op grond van de dyslexieverklaring en zo nodig in overleg met de jaarlaagcoördinator, mentor en vakdocent voor welke faciliteiten een leerling in aanmerking komt. De dyslexiecoach heeft indien nodig contact met de externe begeleiders van de dyslectische leerlingen.

6.1 Onderbouw

6.1.1 Leerjaar 1

Leerlingen in de brugklas met een dyslexieverklaring krijgen een lesuur in de week extra begeleiding. In deze lessen wordt aandacht besteed aan het leren en automatiseren van nieuwe woorden voor de moderne vreemde talen en aan het maken van schematische samenvattingen (*bijvoorbeeld mindmaps*) voor de zaakvakken.

De RT-lessen starten aan het begin van het schooljaar en lopen door tot het einde van het schooljaar. Leerlingen zijn niet verplicht deze begeleiding te volgen als zij bij de vakken geen moeilijkheden ervaren. Hierover is overleg met ouders en de leerling. Door de begeleiding in de brugklas te beginnen, willen we grote problemen in een later stadium proberen te voorkomen.

6.1.2 Leerjaar 2

Tijdens de begeleiding in de brugklas hebben leerlingen met dyslexie vaardigheden geleerd die zij kunnen inzetten bij het bestuderen van de verschillende vakken. In leerjaar twee krijgen de leerlingen met een officiële dyslexieverklaring indien nodig nog extra begeleiding. Aan het begin van het schooljaar maken zij kennis met de dyslexiecoach. De dyslexiecoach is op verzoek van de leerling beschikbaar om problemen als gevolg van dyslexie te bespreken en om gezamenlijk te zoeken naar oplossingen.

6.1.3 Leerjaar 3

De leerling met dyslexie wordt nu geacht zelfstandig met zijn problemen om te kunnen gaan. Er is nog één keer een groepsbijeenkomst waarbij de faciliteiten voor de leerling met dyslexie worden geëvalueerd en besproken. De dyslexiecoach kan samen met de vakdocenten, mentor, jaarlaagcoördinator, ouders en leerlingen op zoek gaan naar mogelijke oplossingen als dat nodig is. De leerling kan altijd bij de dyslexiecoach terecht om over de problemen met betrekking tot dyslexie te praten en om samen te kijken welke aanpak kan helpen.

6.2 Bovenbouw

6.2.1 Leerjaar 4 en hoger

Van de leerling wordt nu verwacht dat deze zelfstandig contact opneemt als er problemen zijn op het gebied van de dyslexie. Begeleiding is mogelijk als de leerling hierom vraagt.

6.3 Ontheffing voor de tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw van het Atheneum

Leerlingen in klas vier van het atheneum kunnen ontheffing krijgen voor de tweede moderne vreemde taal als er sprake is van een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal, zoals dyslexie. De leerling die ontheffing krijgt voor de tweede moderne vreemde taal moet dat vak vervangen door een ander vak met een studielast van tenminste 440 uur. De school bepaalt uit welke vakken de leerling een keuze wordt geboden.

6.3.1 Randvoorwaarden

- Er moet een deskundig rapport (inclusief capaciteitenonderzoek) zijn dat voldoet aan de richtlijnen van het Kwaliteitsinstituut voor Dyslexie.
- De capaciteiten van de leerlingen moeten volgens dat rapport liggen op VWO-niveau.

6.3.2 Leerlingen die overstappen van Havo naar Atheneum

De havoleerling die van plan is om naar het atheneum door te stromen moet in het laatste of voorlaatste jaar van de havo een schriftelijk verzoek om ontheffing indienen bij de schoolleiding. Natuurlijk kan deze ontheffing alleen verleend worden als er de beschikking is over een deskundig rapport zoals hierboven beschreven.

In het geval van doorstroming naar atheneum zal in havo 4 het advies gegeven worden om een extra vak op te nemen in de vrije ruimte. Dit vak zal de moderne vreemde taal gaan vervangen in klas 5 van het atheneum.

7. Vragen over dyslexiebeleid

Voor informatie over het dyslexiebeleid kunt u contact opnemen met mw. C. Schoeren, ondersteuningscoördinator.

8. Meer algemene informatie

Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs

www.kpcgroep.nl

www.balansdigitaal.nl

www.steunpuntdyslexie.nl

<http://www.dyslexiecentraal.nl/>

Digitale schoolboeken

www.dedicon.nl

Tekst-naar-spraaksoftware

www.lexima.nl

Aangepaste beoordeling talen		
	Spelling	Mondelinge toets
Nederlands	<p>Onderbouw: <u>Spelfouten in het onderdeel spelling:</u> Spelfouten die met grammatica- of spellingregels samenhangen, worden fout gerekend (bijvoorbeeld werkwoordspelling).</p> <p>Overige spelfouten: helft van de totale fout (bijvoorbeeld: ½ in plaats van 1, ¼ in plaats van ½)</p> <p><u>Spelfouten in het onderdeel leesvaardigheid:</u> Brugklas: maximaal 0,4 aftrek van het totaalcijfer (0,1 per spelfout). Tweede klas: max. 0,5 aftrek van het totaalcijfer. Derde klas max. 0,6 aftrek van het totaalcijfer</p> <p>Bovenbouw: In de bovenbouw aftrekregeling van het CE bij toetsen. Tijdens het examen geldt geen aangepaste spellingsbeoordeling.</p> <p>SE schrijfvaardigheid: Gebruik van spellingcontrole op de computer verplicht.</p> <p>Tijdens het CE computergebruik met spellingcontrole.</p>	-
Engels Frans Duits	<p>Spelfouten: helft van de totale fout (bijvoorbeeld: ½ in plaats van 1, ¼ in plaats van ½)</p> <p>Accenten worden niet fout gerekend.</p> <p>Spelfouten die met grammatica- of spellingregels samenhangen, worden fout gerekend (bijvoorbeeld werkwoordspelling). Tijdens het examen geldt geen aangepaste spellingsbeoordeling.</p>	Eén keer per rapportperiode in overleg met de docent.
Keuzevak Cambridge Pro	Eén lesuur per week. Geen aanpassingen, alleen tijdverlenging.	
Klassieke talen	Geen aanpassingen, alleen tijdverlenging.	